

Vila Vârgolici și Vila Bunescu, Băile Govora, județul Vâlcea (scurt istoric)

Dragoș-Ionuț Ecaterinescu*

Radu-Gabriel Geiculescu**

Keywords: „Vârgolici Villa”, „Bunescu Villa”, Băile Govora, nineteenth century, architectural monuments.

Abstract: *Vargolici mansion and Bunescu mansion, Baile Govora, Valcea (a short history).* „Vârgolici Villa¹” is a building set in the city center and built in two phases (1909-1916 and 1913-1916) having as aim to accommodate the drugstore and some living spaces. The first owner of the building and the one who ordered its set up was the pharmacist Anghel Vargolici. It is built in the local style using more wood – for ornamental purposes – for the stairways and balconies and also for the doorways. At the ground floor there are the pharmacy (which still functions) and the annexes, and upstairs there are the living spaces of the pharmacist's family and the guest rooms too.

In the beginning, the drugstore worked during the season, but after the 1950 to date it has been working permanently, being also the first drugstore dedicated to the community of Baile Govora.

„Bunescu Villa” is located on the left bank of the stream Hintă, on the town's main road, and it was built in the late nineteenth century in the style characteristic to the pre-mountainous region of northern Oltenia, a style also similar to other constructions in Govora.

The first owner was a wealthy family in the area, from Bunesti, from where the name Bunescu also came. The construction has three levels, it consists of three buildings made of brick, with many balconies and corridors richly ornated with wooden decorative elements. Bunescu Villa, as it was originally called, has been very popular among visitors because balls and concerts were organized in the rooms downstairs.

The popularity of Bunescu Villa drastically decreased after 1914, when Palace Hotel was inaugurated.

* **Dragoș-Ionuț Ecaterinescu**, muzeograf, Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea, e-mail: dragosecaterinescu@yahoo.ro.

** **Radu-Gabriel Geiculescu**, inginer, Băile Govora; e-mail: geiculescu.radu@yahoo.com.

¹ Clădirea poartă această denumire după numele farmacistului Anghel Vârgolici. Acesta s-a născut în 1878 în Bârlad, a absolvit cursurile Facultății de Farmacie din București, obținând licența în 1899. Între anii 1900-1907 a lucrat în Constanța și în diferite localități din Moldova. În urma concursului din 1907 obține dreptul de a deschide farmacie iar în 1908 devine proprietar al farmaciei din Băile Govora unde și activează 41 ani (mai 1908 - aprilie 1949). În 1949 aceasta a fost preluată de către stat. De la 01.05.1949 și până la finalul vieții a lucrat ca farmacist la „Farmacia Sanatorială a Ministerului Sănătății și Prevederilor Sociale” din Băile Govora. A decedat la 8 februarie 1951. (Date biografice puse la dispoziție de fiul său, prof. Adrian Costescu).

The accommodation in Bunesco Villa was consisting of sixteen rooms, who were upstairs and did not provide the conditions of comfort supplied by Palace Hotel. The hotel operations were supported especially by the revenues from the restaurant.

In 1939 here existed a public phone booth, and in 1940 the mayor Nicolae Topârceanu's home, the hairdresser's and the barber's were arranged. Since 1950 there were conducted the activities of the Cultural Centre and since 1955 there had been operating the Accommodation Office.

Because of poor maintenance and some repeated damages, the building decayed and was partly demolished in 1974, and in the remaining available spaces the Town Police (until 1998) and the Treasury have worked.

Articolul de față este o continuare a celui precedent² și prezintă două clădiri, monumente de arhitectură, amplasate pe aceeași stradă, Tudor Vladimirescu, din Băile Govora.

Vila Vârgolici este o construcție veche, ridicată la începutul secolului trecut, pe strada Tudor Vladimirescu nr.115, în imediata vecinătate a „*Hotelului Ștefanescu*”, pe un teren dobândit prin cumpărare de la stat. Clădirea, formată din două corpuri, a fost edificată în două etape, 1909-1912 și 1913-1916, autorul proiectului nefiind cunoscut încă. De la bun început aceasta a fost gândită pentru a adăposti farmacia și locuința farmacistului, care inițial a funcționat într-o încăpăre din vechea aripă, ridicată paralel cu strada, iar ulterior s-a mutat la parterul celui alt corp de clădire, unde în prezent funcționează „*Farmacia Melisse farm*”. Prima construcție se ridică pe trei niveluri: demisol, parter și etaj, pe o fundație cu o adâncime de 6m (de la nivelul drumului) din beton și piatră, pe malul stâng al pârâului Hința.

Demisolul adăpostește bucătăria, toaleta, pivnița și depozitul, și era prevăzut cu un bazin din ciment unde erau păstrate medicamentele și substanțele sensibile la căldură, răcirea fiind obținută cu bucați mari de gheață.

La parter există trei încăperi accesibile printr-un coridor, bucătăria și toaleta în care s-a introdus apa încă din 1915. În încăperile din stânga au funcționat prima farmacie și camera farmacistului care comunicau printr-o ușă din lemn cu un canat, iar în partea dreaptă, lângă bucătărie, era dormitorul farmacistului. La capătul coridorului se află o scară din lemn, în spirală, care asigură accesul la cele trei niveluri. La etaj sunt două dormitoare spațioase și o toaletă, situată la capătul coridorului care desparte încăperile. Dormitorul din partea vestică, cu vedere la stradă, este prevăzut cu un balcon din lemn susținut de console și grinzi, al cărui acoperiș se sprijină pe stâlpi dubli din lemn, ornamentați cu figuri geometrice și ridicați pe picioare de cărămidă. Accesul la balcon se face printr-o ușă din lemn prevăzută cu geamuri și un oberlicht³ semicircular, încadrat de un ornament în relief.

² Ecaterinescu, Geiculescu 2013-2014.

³ Luminator - deschidere în partea superioară a unei uși sau a unei ferestre cu scopul de a ilumina sau a aerisi o încăpăre.

Intrarea principală este prevăzută cu o ușă masivă, vitrată, în două canaturi, la care se ajunge urcând patru trepte din ciment, mărginită pe ambele laturi de câte o balustradă groasă, de asemenea din ciment. În partea de sus este prevăzută, în scop estetic dar și funcțional, cu oberlicht semioval care asigură iluminarea mai eficientă a coridorului de acces.

Ferestrele de la parter și de la etaj situate pe această latură sunt identice ca formă și dimensiuni, largi, duble, prevăzute cu oberlichturi semicirculare și glafuri mari, din cărămidă tencuită. În schimb, cele de la etaj, pe fațada vestică și cea sudică, sunt mai mici, simple, de formă dreptunghiulară.

Acoperișul este simplu, de formă piramidală și fără lucarne, acoperit cu tablă iar pe laturile estică și vestică se înalță coșurile din cărămidă.

Al doilea corp, situat perpendicular pe stradă și alipit primului, dând împreună forma literei „L”, este construit în calcan pe latura estică, are două niveluri accesibile printr-un hol și o scară interioară din lemn.

Între cele două construcții există diferențe constructive și conceptuale astfel încât nu se mai poate spune că formează un tot unitar, deși între ele a existat o cale de acces.

La parterul acestei clădiri se află încăperea cea mai mare și care adăpostește farmacia, în care se poate intra direct din stradă. În continuarea acesteia, separată de o ușă simplă din lemn, se găsește o încăpere mai mică care servea drept magazie de mână⁴ și laborator farmaceutic, din care se poate ajunge în holul clădirii. În hol există o scară din lemn întărită cu profile din fier, în formă de spirală, care asigură accesul la etaj. Tot din acest hol exista o ușă prin care se intra în fosta sufragerie, în suprafață de aproape 24mp, aflată la parterul primei construcții. Această ușă și holul formau elementul de legătură între cele două clădiri, funcție pe care în prezent nu o mai îndeplinesc.

La etajul acestei aripi, în capătul dinspre stradă, se găsesc două încăperi spațioase care comunicau printr-o ușă în arcadă și care sunt prevăzute cu uși masive din lemn care dau în balconul întins pe trei sferturi din lungimea fațadei interioare.

Balconul, construit o parte din cărămidă și cealaltă parte, mai lungă, din lemn, este susținut de grinzi din lemn, având balustrada tot din lemn, asamblat în forme geometrice, dar care diferă substanțial de cea a balconului primei clădiri.

La etaj se mai află o încăpere și dependențele: bucătărie, toaletă, cămară și terasă spre Hința, toate fiind la dispoziția oaspeților, a personalului auxiliar sau erau închiriate în sezonul estival, când stațiunea era plină de pacienți și vizitatori.

Toate ferestrele situate pe această fațadă sunt din lemn, prevăzute cu oberlicht semicircular și ornamentate cu brăie semicirculare și alte elemente geometrice executate în ghips.

La ultimul nivel, sub streșina din lemn se află un brâu ornamental pe toată lungimea zidăriei fațadei. El are un efect decorativ diminuat de streșină și în special de geamlâcul balconului construit ulterior.

⁴ Magazie care se găsește în interiorul locuinței, folosită pentru depozitare pe o perioadă scurtă de timp.

Acoperișul din tablă, cu jghiaburi și burlane din același material, are o pantă mai lină și este prevăzut cu două lucarne pentru ventilarea și iluminarea podului.

Această construcție a fost ridicată cu scopul clar de a adăposti farmacia întrucât vechiul spațiu devenise necorespunzător.

Farmacistul Anghel Vârgolici lucra singur în farmacie, având ca angajat permanent doar o persoană pentru întreținerea curățeniei.

În perioada de vârf a sezonului, angaja temporar studenți de la Facultatea de Farmacie, care serveau ca asistenți și încă un muncitor auxiliar⁵.

Farmacia era dotată conform unor standarde destul de severe pentru acei ani și asigura intervenții de prim ajutor⁶, la serviciile acestuia apelând și locuitorii comunelor învecinate.

Astfel, din veniturile realizate, farmacistul a ridicat în imediata vecinătate o pensiune cu restaurant, de a cărei administrare se ocupau alte persoane.

Farmacia a supraviețuit astfel crizei și războiului până în luna aprilie 1949 când a fost preluată de stat, funcționând ca „Farmacie sanatorială a Ministerului Sănătății”, avându-l ca farmacist pe A. Vârgolici și un asistent.

După 1952, „Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale” a înființat o farmacie cu circuit închis pentru pacienții sanatorizați, iar farmacia și-a continuat activitatea pentru public ca farmacie de stat, în subordinea „Oficiului Farmaceutic Pitești”, ulterior „Direcția farmaceutică a județului Vâlcea”.

În anul 1993 activitatea farmaciei a fost preluată în locație de gestiune de la „Oficiul farmaceutic Pitești”, iar din 1995 se înființează farmacia privată „S.C. Melisse FARM”, aparținând domnișoarei farmacist Maria Toabeș, formă sub care funcționează și astăzi.

Vila Bunescu a fost ridicată pe malul stâng al pârâului Hința, pe partea stângă a principalei artere de comunicație a Băilor Govora, peste drum de clădirea actualului sediu al Poliției, fostul sediu al Primăriei orașului. Numele de Bunescu⁷ i s-a atribuit după originea proprietarilor care erau din Bunești, localitate învecinată cu Govora, în partea de nord. Ultimii proprietari au fost Ana și Atanase Tănăsescu care, în 1919, au răscumpărat câte o parte de la ceilalți moștenitori, familia Bârsescu.

Clădirea a fost ridicată la sfârșitul secolului al XIX-lea respectând stilul local, caracteristic zonei premontane din nordul Olteniei, stil adoptat și la alte construcții din acea vreme din Băile Govora („Hotel Ștefănescu”, „Vila Ivanovici”, „Vila Esmeralda”), asemenea și ca dimensiuni. Aceasta se ridică pe trei niveluri: parter, etaj și o mansardă, deasupra părții centrale a etajului, și era alcătuită din trei corpuri unite la primele niveluri prin două pridvoare, susținute de stâlpi de lemn, mărginite de balustrade ornamentale din scândură și care erau prevăzute în partea de sus cu grinzi încrucișate, de asemenea, din lemn. Corpurile clădirii erau din zidărie așezată pe temelie din piatră, cu planșee susținute de grinzi masive din lemn.

⁵ ANSJV, fondul *Detășamentul de Poliție*, dos. nr. 496 din 1939, f. 3.

⁶ Teodoru 1916, p. 97.

⁷ I. Bunescu, mare proprietar, a făcut parte în perioada 1900-1904 din Consiliul Comunal Govora, din Consiliul Consultativ Județean Vâlcea.

Fațada posterioară dinspre pâraul Hința era asemănătoare, având aceleași elemente constructive și decorative. Accesul în imobil se făcea direct din stradă, urcând câteva trepte până la nivelul celor două pridvoare, în lungul clădirii, la parter și la etaj, de unde se putea intra în încăperile clădirii și la scara interioară, care asigura accesul la etaj și la balconul de la ultimul nivel. Acoperișul era constituit din mai multe corpuri prismatice din scândură, iar învelitoarea era realizată cu țiglă arsă, prevăzută cu jgheaburi și burlane din tablă și pe care se aflau, de o parte și de alta a foișorului central, luminatoarele podului.

La parterul clădirii se aflau cele mai mari încăperi care aveau destinația de restaurant, bucătărie și anexe și aveau intrări separate. În sala mare se organizau baluri joia și duminica, după cum relatează un turist, într-o ilustrată din anul 1904, dat fiind faptul că încăperile de la parter se pretau mai bine la astfel de manifestări, decât cele ale altor imobile (până în 1914, când a fost inaugurat „*Hotel Palace*”).

Personalul care asigura serviciile era destul de redus ca număr, chiar și în plin sezon, după cum se poate vedea din Cartea imobilului din anul 1939⁸ când lucrau: un bucătar, un cofetar, două cameriste, doi ospătari, o picoliță și erau recrutați cu precădere din localitățile învecinate.

Încăperile de locuit, în număr de optsprezece, se aflau în majoritate la etaj și erau toate mobilate, acestea ofereau condițiile de confort de categorie medie, conform standardelor vremii.

Activitățile din restaurant și hotel erau rentabile, proprietarii erau socotiți printre oamenii de vază din comunitate, fiind cooptați în diferite comitete, consilii locale și județene. Demn de remarcat este faptul că aceștia au introdus în perioada interbelică, aproape concomitent cu restaurantul Palace al „*Societății Govora-Călimănești*”, sistemul de plată cu fise valorice.

În perioada interbelică au circulat o serie de cărți poștale ilustrate care înfățișau „*Hotelul Statului nr.2*” sub numele de „*Vila Bunescu*”, astfel încât s-a creat o mare confuzie asupra identității imobilului⁹. Confuzia poate fi însă eliminată dat fiind faptul că din documente reiese că „*Vila Bunescu*” se afla pe artera principală, strada Tudor Vladimirescu, iar „*Hotelul Statului nr.2*” se afla în perimetrul parcului, după cum se poate vedea chiar din imaginile respective.

Concurența din partea „*Societății Govora-Călimănești*” precum și lipsa unor dotări au diminuat clientela, atât numeric cât și calitativ, proiectând acest stabiliment într-un plan secundar al atracției vizitatorilor.

Anul 1939 a constituit o cotitură în viața imobilului; în primele luni „*Societatea de telefoane*” a închiriat două încăperi în care au fost amenajate o cabină pentru telefon public și locuința telefonistei, iar după rechiziționarea unor imobile, în anul 1940 a fost amenajată locuința primarului Nicolae Topârceanu în șase încăperi, costul chiriei fiind suportat de stat. În încăperile mari de la parter au fost amenajate ateliere de cizmărie și croitorie care deserveau populația civilă și militarii încartiruiți pentru refacere, frizerie și coafură ale meșterului Ilie Chirescu sau liber profesioniști. Această situație a durat până în 1950 când imobilul a fost

⁸ ANSJV, fondul *Detășamentul de Poliție*, dos. nr. 501 din 1939, f. 2.

⁹ Cazuri similare: „*Vila Al. Iliescu*”, „*Vila Popovici*”, „*Vila Ivanovici*”.

naționalizat și a trecut în administrarea Primăriei, devenită Sfatul Popular al orașului Băile Govora, iar ulterior a fost introdus în circuitul turistic.

Aici a fost amenajat Căminul Cultural al orașului, unde se desfășurau activitățile propagandistice și culturale: învățământ politic, cursuri agrozootehnice, cursuri de alfabetizare, seri distractive, seri de dans, întâlniri cu diverși activiști.

După 1955, etajul a fost folosit ca spațiu de cazare, iar la parter a funcționat Biroul de cazare, un spațiu comercial denumit „*Bufet cazare*”, dat fiind faptul că în imediata vecinătate se afla autogara și un ghișeu al C.F.R. În autogară soseau autobuze care făceau curse Govora Băi-Govora Gară și Govora Băi-Rm.Vâlcea, de două, trei ori pe zi. Pasagerii, după ce erau repartizați la camere, erau însoțiți și îndrumați de hamali, angajați permanenți ai stațiunii.

În urma unor repetate avarii produse la instalațiile sanitare, în special în timpul iernii, când spațiile de la etaj nu erau folosite și conductele se spărgeau din cauza înghețului, clădirea s-a degradat puternic astfel încât a trebuit să fie demolată parțial în anul 1974.

Din vechea clădire a mai rămas partea de la parter din latura vestică, în care a continuat să funcționeze Biroul de cazare și o scurtă perioadă „*Clubul T*”, amenajat într-una din fostele săli ale cantinei. După amenajarea Administrației stațiunii în fostul local al Poștei, în spațiile disponibilizate a funcționat Poliția, până în septembrie 1998, când a fost inaugurat noul local al Primăriei, iar în spațiul eliberat a fost amenajată Trezoreria Băile Govora, în prezent desființată, iar spațiul este liber.

Abrevieri și bibliografie

A.N.S.J.V. - Arhivele Naționale. Serviciul Județean Vâlcea.

Ecaterinescu, Geiculescu 2013-2014 – D. Ecaterinescu, R. Geiculescu, *Vila Andreea, Vila Gr. Țăranu, Vila Administrației Băile Govora-județul Vâlcea*, în Buridava, XI, 2013-2014, p. 204-211.

Teodoru 1916 – V. Teodoru, *Băile Govora*, București, 1916.

Vila Bunesu – cca. 1920

Farmacia Vârgolici - cca. 1920